COMMISSIE

MEDEDELINGEN

AANBEVELINGEN EN ADVIEZEN

Aanbeveling van de Commissie aan de Lid-Staten inzake de activiteit van sociale instellingen ten behoeve van werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen

I - Toelichting

De nauwe samenwerking welke de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap ingevolge artikel 118 „tot taak heeft op sociaal gebied tussen de Lid-Staten te bevorderen", dient ongetwijfeld onder meer te worden nagestreefd ten aanzien van de activiteit van de sociale instellingen ten behoeve van werknemers die binnen de Gemeenschap in een andere Lid-Staat dan het eigen land een betrekking vervullen of gaan vervullen. Immers, deze diensten hebben een zeer belangrijke taak en behoren ontegenzeglijk tot het sociale gebied waarop artikel 118 van toepassing is. Overigens is het duidelijk, dat hun activiteit, al dan niet rechtstreeks, het merendeel der in dit artikel uitdrukkelijk vermelde aangelegenheden betreft, en dat samenwerking des te meer is gewenst daar bij dergelijke verplaatsingen van arbeidskrachten uiteraard steeds twee of meer landen zijn betrokken.

Het maatschappelijk werk, dat uit de aard der zaak een betere wederzijdse aanpassing van individu en milieu beoogt, kan niet anders dan bevorderlijk zijn voor de oplossing van de menselijke vraagstukken welke door de verplaatsingen van arbeidskrachten aan de orde worden gesteld. Aldus valt zijn actie binnen de doeleinden van artikel 117, dat de noodzaak erkent de verbetering van de levens- en arbeidsvoorwaarden te bevorderen.

Ten slotte voeren de bepalingen van het Verdrag van Rome met het vrije verkeer van personen een nieuwe opvatting in van „migrerende" werknemers, die in het kader van de gemeenschappelijke markt worden beschouwd als onderdanen van een bepaalde Lid-Staat die in een andere Lid-Staat van de Gemeenschap werkzaam zijn, waarmede voor deze werknemers de klassieke begrippen „emigratie" en „immigratie" zullen verdwijnen om geleidelijk plaats te maken voor de begrippen „vrije verplaatsing" en „vrije vestiging op het grondgebied van de Gemeenschap". Hierdoor zullen, zoals reeds herhaaldelijk in het Europese Parlement werd betoogd, op het gebied van het maatschappelijk werk zeker nieuwe perspectieven worden geopend.

Een en ander is voor de Commissie aanleiding geweest om, naast het opstellen van de Verordeningen nos. 3, 4 en 16 betreffende de sociale zekerheid van migrerende werknemers, en no. 15 betreffende de eerste maatregelen tot verwezenlijking van het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap, een studie te wijden aan „de huidige stand van het maatschappelijk werk voor migrerende werknemers in de zes landen van de E.E.G.". Hierbij is gebleken dat de omstandigheden en de bestaande moeilijkheden van zeer verschillende aard zijn en dat, naast hetgeen reeds op dit gebied werd bereikt of wordt nagestreefd, nog in een aantal lacunes moet worden voorzien. Tevens kwam vast te staan dat, binnen het kader van een sociaal beleid dat met name rekening houdt met de vraagstukken inzake beroepsopleiding en huisvesting, bepaalde maatregelen en methoden zouden kunnen bijdragen tot het scheppen van de meest gunstige levens- en arbeidsvoorwaarden voor de werknemers en hun gezinnen, die zich in een ander land dan het land van herkomst hebben gevestigd. Niemand zal het belang hiervan zowel in menselijk en

sociaal als in economisch opzicht ontkennen, aangezien een betere aanpassing tot hogere arbeidsprestaties leidt en een groot deel van de tot dusverre geconstateerde gevolgen van niet-aanpassing (geringe stabiliteit, repatriëring, ziekte, enz.) zou kunnen voorkomen.

De Commissie heeft anderzijds rekening gehouden met de Verdragen en Aanbevelingen van de Internationale Arbeidsorganisatie, betreffende de migrerende werknemers, met name het Verdrag no. 97 en Aanbeveling no. 86, welke op dit gebied als basisdocument kunnen worden beschouwd. De navolgende aanbeveling doet geen afbreuk aan de bepalingen van deze documenten voor zover zij betrekking hebben op dezelfde onderwerpen. De Commissie heeft zich tevens gebaseerd op het Europees Sociaal Handvest, met name wat de erkenning betreft van het recht van elk individu op de bemiddeling van bevoegde sociale instellingen en, ten aanzien van de migrerende werknemers en hun gezinnen, van bescherming en bijstand.

Bij de vaststelling van de onderhavige aanbeveling heeft de Commissie rekening gehouden met het advies van het Economisch en Sociaal Comité en met de opmerkingen van de Commissie voor sociale zaken van het Europese Parlement, waarin het belang van het ingediende ontwerp werd onderstreept en de strekking ervan goedgekeurd, en waarvan verschillende suggesties werden overgenomen.

De Commissie van de E.E.G. heeft er waarde aan gehecht ook de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. te raadplegen, die de onderhavige aanbeveling volledig ondersteunt, onverminderd de acties welke zij in het kader van het Verdrag van Parijs kan voeren.

Op het praktische vlak heeft de Commissie reeds een aantal initiatieven genomen. In 1960 werd een studiebijeenkomst georganiseerd die ten dele gewijd was aan „maatschappelijk werk en mobiliteit van personen".

Het ligt in de bedoeling nog meer dergelijke bijeenkomsten te organiseren, die aan de onderhavige vraagstukken zullen zijn gewijd en waaraan zal worden deelgenomen door deskundigen op sociaal gebied, vertegenwoordigers van de werkgevers- en werknemersorganisaties, gezinsorganisaties en hogere ambtenaren van sociale instellingen. Op het ogenblik worden voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van een programma voor het verlenen van studiebeurzen aan maatschappelijke werkers teneinde deze in de gelegenheid te stellen in een andere Lid-Staat dan het eigen land een stage door te maken bij sociale instellingen die belast zijn met de zorg voor de werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen en voor hun gezinnen. In dezelfde geest en ten gevolge van de ontvangen suggesties, met name van het Economisch en Sociaal Comité, overweegt de Commissie de mogelijkheid om deskundigen uit een andere Lid-Staat tijdelijk ter beschikking te stellen van de Lid-Staten die er om verzoeken, teneinde medewerking te verlenen bij de toepassing van de onderhavige aanbeveling, en technisch advies uit te brengen bij de uitvoering van bijzondere programma's.

II - Aanbeveling

Om deze redenen en op grond van de bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name van artikel 155, beveelt de Commissie van de E.E.G., na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, de Lid-Staten aan:

1. *de ontplooiing en eventueel de oprichting van sociale instellingen te stimuleren en te bevorderen, met name door het verlenen van financiële hulp, welke over middelen en personeel moeten beschikken om bijstand te verlenen aan de werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen en aan hun gezinnen.*

Ongeacht of deze instellingen overheids-, semi-overheids- en particuliere instellingen zijn, dienen zij te worden ingericht overeenkomstig de bestaande behoeften, en hun bemiddeling kosteloos te verlenen aan alle categorieën van werknemers, met inbegrip van de seizoen- en grensarbeiders. Teneinde er zeker van te zijn, dat de aan te werven maatschappelijke werkers een hoge graad van vakbekwaamheid bezitten, zal hun loon worden vastgesteld met inachtneming van de verantwoordelijkheden die zij op zich hebben te nemen, alsmede van het peil der vereiste opleiding, zoals omschreven in punt 4 van deze aanbeveling.

2. *er op toe te zien dat deze instellingen aan de volgende voorwaarden voldoen:*

A. *vóór het vertrek uit het land van herkomst:*

— de werknemer die voornemens is werk in een ander land van de Gemeenschap te gaan verrichten, alsmede zijn vrouw en de leden van zijn gezin, in de gelegenheid te stellen om met een bevoegd maatschappelijk werker hun plannen te bespreken teneinde een beslissing en de voorbereiding van het vertrek te vergemakkelijken. De inlichtingen die de maatschappelijke werker hun daartoe zal

verschaffen, hetzij rechtstreeks hetzij door de betrokkenen in contact te brengen met de bevoegde arbeidsbureaus en beroepsorganisaties, dienen met name betrekking te hebben op de arbeids- en levensomstandigheden, met inbegrip van de huisvesting in het nieuwe land, de aldaar geldende wettelijke regelingen die op hen van toepassing zijn en de voorschriften inzake het vrije verkeer en de sociale zekerheid van migrerende werknemers.

Voorts dient alles gedaan te worden om de eerste kennismaking met het land van tewerkstelling te vergemakkelijken (uitvoerige inlichtingen, adressen, brochures, films, taalcursussen, beknopte woordenlijsten, enz.).

— de van het gezinshoofd gescheiden gezinnen:

a) de middelen verschaffen om zich in psychologisch opzicht (voor de moeder en de kinderen, in het bijzonder de opgroeiende jeugd), in taalkundig opzicht, enz. op de hereniging van het gezin voor te bereiden;

b) bij scheiding van langere duur, de nodige hulp verlenen ter instandhouding van de gezinsband, de hereniging van het gezin bevorderen, gegevens verschaffen over de sociale wetgeving en er op toezien dat deze wordt toegepast.

B. *tijdens de reis:*

er op toezien dat de eventueel vereiste hulp op doelmatige wijze wordt verleend.

C. *bij aankomst in het land van tewerkstelling:*

— er op toezien, dat de ontvangst door de sociale instellingen in samenwerking met de overheidsdiensten van de betrokken twee landen en de werkgevers wordt geregeld, teneinde de werknemers alle faciliteiten te verlenen om door te reizen naar hun nieuwe verblijfplaats;

— de werknemers en hun gezinnen in de gelegenheid stellen in hun eigen taal raad in te winnen bij een daartoe aangewezen instelling voor maatschappelijk werk, die in staat moet zijn hen inlichtingen te verschaffen omtrent de te vervullen formaliteiten, hen te wijzen op hun belang zich zo spoedig mogelijk vertrouwd te maken met de overheids- en semi-overheidsinstellingen en particuliere verenigingen die voor hen van betekenis kunnen zijn, en hun zo nodig psycho-sociale hulp te verlenen.

Bijzondere aandacht dient te worden besteed, aangezien deze groepen problemen van verschillende aard stellen, aan de problemen met betrekking tot de kinderen, de opgroeiende jeugd, de meisjes, de alleenstaande mannen en de moeders. Indien de desbetreffende voorzieningen niet rechtstreeks onder de bevoegdheid van de instellingen voor maatschappelijk werk vallen (b.v. schoolbezoek, beroepsopleiding, enz.) dienen deze de zaak in handen te geven van de bevoegde instanties, hen er toe aan te zetten de nodige maatregelen te nemen, bij te dragen tot de voorlichting van de openbare mening en de samenwerking tussen de betrokkenen te bevorderen. Als model bedoelde experimenten zouden kunnen worden overwogen om in de bestaande behoeften te voorzien;

— de nodige hulp bieden om het gezin te laten overkomen, met name ter verkrijging van een geschikte woning, met inachtneming van de plaatselijke mogelijkheden in het deel van het inkomen dat de betrokkene aan die woning kan besteden.

3. *in elke Lid-Staat een doeltreffende samenwerking tot stand te brengen van enerzijds de sociale instellingen die zich in het bijzonder bezig houden met deze problemen, en anderzijds alle andere instanties op maatschappelijk terrein,* opdat de op bijstand aan werknemers gerichte activiteiten, naar gelang hun behoeften al dan niet voortvloeien uit hun tewerkstelling in een ander land, op normale wijze onder de betrokken instanties worden verdeeld en elkaar aanvullen, zonder dat de noodzakelijke coördinatie afbreuk doet aan het publiekrechtelijke, privaatrechtelijke of beroepskarakter van de betrokken instellingen.

4. *de opleiding van het personeel van de sociale instellingen in kwantitatief en kwalitatief opzicht te bevorderen en er toezicht op te houden.*

Afgezien van de maatregelen, die hetzij door de overheidsdiensten, hetzij door de beroeps-

organisaties worden genomen of kunnen worden genomen, dient iedere openbare of particuliere sociale instelling voor zijn werkzaamheden ten behoeve van werknemers en hun gezinnen, die zich van het ene naar het andere land begeven, zoveel mogelijk een beroep te doen op maatschappelijke werkers die voldoende voorbereiding hebben gekregen op basis van de in de scholen voor maatschappelijk werk van het eigen land gegeven normale opleiding.

Deze maatschappelijke werkers dienen bovendien een aanvullende opleiding te ontvangen die betrekking heeft op de volgende punten, voor zover deze niet reeds zijn opgenomen in de algemene opleidingsprogramma's voor maatschappelijke werkers:

a) de beginselen die er toe leiden het verwerven van kennis omtrent gegevens over de mentaliteit en de gebruiken en gewoonten van de werknemers en hun gezinnen, naar gelang van het land en de streek van herkomst te vergemakelijken (in het bijzonder: cursussen in psychologie, sociologie, enz.);

b) kennis van het land van vestiging, met name van de aldaar geldende wetgeving, in het bijzonder de sociale wetgeving, van de administratieve organisatie en het sociale en culturele milieu; kennis van de bijzondere vraagstukken in de verschillende bedrijfstakken en sociale milieus van het land van tewerkstelling;

c) kennis van de E.E.G.-regelingen (b.v. die welke betrekking hebben op het vrije verkeer, de sociale zekerheid van de werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, het Sociaal Fonds, enz.), alsmede kennis van de tussen de Lid-Staten bestaande bilaterale en multilateriale overeenkomsten;

d) het zich eigen maken van voor individuen of groepen geschikte werkwijzen;

e) praktische talenkennis.

Het zou ten slotte aanbeveling verdienen de maatschappelijke werkers die bij gespecialiseerde instellingen werkzaam zijn, in de gelegenheid te stellen zich vertrouwd te maken met de moderne opvattingen omtrent maatschappelijk werk, voor zover zij daartoe nog geen gelegenheid hebben gehad.

Het verlenen van studiebeurzen is een der meest doeltreffende middelen om reeds gediplomeerde maatschappelijke werkers die daartoe de wens te kennen geven, in staat te stellen hun vakbekwaamheid te verbeteren. Hierdoor zouden maatschappelijke werkers uit het land van herkomst kunnen deelnemen aan studiereizen, excursies en stages voor maatschappelijke werkers in het land van vestiging en omgekeerd.

5. *een voortdurende samenwerking der sociale instellingen van de betrokken landen tot stand te brengen.*

Teneinde aan deze samenwerking een vaste vorm te geven, verdient het aanbeveling organen in het leven te roepen die de verbinding tussen de sociale instellingen van het land van herkomst van de werknemers en die van het land van vestiging verzekeren.

Deze samenwerking zou met name moeten omvatten:

a) uitwisseling van inlichtingen;

b) werkzaamheden die de betrokken twee landen aangaan (vertrek en ontvangst van de werknemers, vertrek en vestiging van de gezinnen, repatriëring, enz.);

c) organisatie van de sociale instellingen ten behoeve van werknemers die zich van het ene naar het andere land begeven. Hiertoe beveelt de Commissie aan, dat de sociale instellingen bij voorkeur door de landen van tewerkstelling worden georganiseerd, rekening houdend met de bijzondere behoeften van psychologische of andere aard van de betrokken werknemers en in nauwe samenwerking met de instellingen of autoriteiten van het land van herkomst. Ingeval sociale instellingen van het land van herkomst werkzaam zijn in het land van vestiging, is het van belang dat hun activiteit wordt gecoördineerd met die van de sociale instellingen van het land van vestiging; voorts is het van belang dat de aan deze instellingen verbonden maatschappelijke werkers vertrouwd zijn met de situatie in het land waar zij werkzaam zijn, dat zij de taal van dit land beheersen en dat zij er op toe zien het ontstaan of voortbestaan van gesloten groepen van onderdanen uit een zelfde land te vermijden.

d) opleiding van maatschappelijke werkers, gezamenlijke opstelling van een programma voor verlening van studiebeurzen als bedoeld in paragraaf 4, en organisatie van bilaterale of multilaterale bijeenkomsten en ontmoetingen van maatschappelijke werkers uit het land van vestiging en het land van herkomst met specialisten op het gebied van migratie en maatschappelijk werk.

Wat de vraagstukken betreft, die slechts gezamenlijk door de sociale instellingen van verschillende landen kunnen worden opgelost,

zullen deze instellingen — met behoud van de mogelijkheid om onderling of met de autoriteiten van de betrokken landen samen te werken — een beroep kunnen doen op een van de bevoegde internationale instellingen voor maatschappelijk werk teneinde maximaal profijt te hebben van hun kennis van zaken en dubbel werk te vermijden.

Tenslotte:

— beveelt de Commissie de regeringen van de Lid-Staten aan, binnen een zo kort mogelijke termijn doeltreffende maatregelen te nemen teneinde de hierboven omschreven doeleinden te verwezenlijken;

— stelt de Commissie voor, dat de officiële instanties deze aanbeveling in brede kring bekendmaken, niet alleen bij de sociale instellingen doch ook bij alle overheids-, semi-overheids- en particuliere organen, met inbegrip van de werkgevers- en werknemersorganisaties, die tot de uitvoering van deze aanbeveling kunnen bijdragen;

— verzoekt de Commissie de regeringen van de Lid-Staten haar regelmatig op de hoogte te houden van de maatregelen die zij ter uitvoering van de onderhavige aanbeveling zullen treffen, alsmede van de toepassing ervan en de daarbij ondervonden moeilijkheden;

— biedt de Commissie de medewerking van haar diensten aan om voor alle landen van de Gemeenschap te zamen of op bilateraal niveau de beoogde samenwerking te bevorderen, teneinde met name de mogelijkheid te onderzoeken om gevolg te geven aan de suggesties van de Lid-Staten, voor zover dit in haar bereik ligt.

Gedaan te Brussel, 23 juli 1962.

Voor de Commissie
De Voorzitter
W. HALLSTEIN